

TIIVISTELMÄ MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 VUODEN 2018 RAPORTISTA

1. Toimeenpanon edistyminen

Maksut

Vuoden 2018 loppuun mennessä oli maaseutuohjelmasta maksettu yhteensä 3,59 mrd. euroa (josta EU 1,51 milj. euroa), yhteensä 64 % ohjelmakaudelle 2014–2020 varatusta kehyksestä. Lisäksi vuoden 2018 loppuun mennessä oli maksettu kokonaan kansallisesti luonnonhaittakorvauksia yhteensä 1,2 mrd. euroa ja maatalousinvestointeihin 44,3 milj. euroa. Maaseutuohjelman toteuma 31.12.2018 esitetään liitteessä 1.

Toimenpiteiden toteuma tavoitteisiin nähden

Kehittämishankkeet

Kehittämishankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella toimenpiteellä: koulutus ja tiedonvälitys, maaseudun palvelut ja kylien kehittäminen sekä yhteistyötoimenpide. Vuoden 2018 lopussa kehittämishankkeita oli hyväksytty yli 4 000 kpl. Hankkeista 76 % oli haettu Leader-ryhmien kautta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen kiinnostavuus näyttää jonkun verran vähentyneen yhteistyötoimenpiteen johdosta. Kuitenkin molemmista toimenpiteistä on haettu runsaasti rahoitusta. Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen suosituimmat alatoimenpiteet ovat olleet peruspalveluinvestoinnit, vapaa-ajan infrastruktuuri-investoinnit ja laajakaistat.

Maaseudun innovaatioryhmä EIP (European Innovation Partnership) on rahoituskaudella 2014- 2020 uusi tukimuoto, jota kohtaan on ollut paljon kiinnostusta. Sen tavoitteena on lisätä maatalouden tai metsätalouden tuottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä alan yritysten ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Tavoitteena on rahoittaa 10 maaseudun innovaatioryhmää ohjelmakauden. Käytettävissä on 3 miljoonaa euroa julkista rahoitusta.

Innovaatioryhmien tavoitteena on vauhdittaa maaseudun elinkeinojen kehitystä ja uudistumista hyödyntämällä osaamista. Innovaatiota valmisteleva ryhmä koostuu maa-, metsä- ja elintarvikealan yrittäjistä sekä innovaation toteuttamiseksi tarvittavista asiantuntijoista. Tavoitteena on hankkeen avulla toteuttaa suunniteltu innovaatio. Hankkeen jälkeen innovaatio pyritään siirtämään käyttöön tai sitä aletaan esitellä laajemmin.

Innovaatioryhmiä on käynnissä 8 kappaletta:

- Digipaali-hanke kehittää palvelua, jolla voidaan kerätä tietoja paaleista/ Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Älyrehu-hankkeessa haetaan hyötyjä karjatiloilta, joille rehun hankkiminen voi muodostaa puolet tuotantokustannuksista/ Oulun yliopisto.
- Kuvaa nautaa -hanke hyödyntää lämpökuvausta eläinten hyvinvoinnin seuraamisessa/ Savonia ammattikorkeakoulu.
- Maatalouden liiketoiminnan kehittäminen älykkäällä data-analytiikalla (MIKÄ-DATA)/ Tampereen teknillinen yliopisto Porin laitos
- Biokaasulaitoksesta ravinteita, energiaa ja elinkeinotoimintaa maaseudulle/ Suomen ympäristökeskus
- Hukkakauran ja muiden rikkakasvien tunnistaminen pienoishelikopterikuvista/ Turun yliopisto
- Laatukauran tuotanto ja siitä syntyvän kasvimassa hyötykäyttö termomekaanisen prosessin avulla/Luonnonvarakeskus
- Viljankuivaamon kosteudenpoistoprosessin, energiankäytön ja ohjauksen kehittäminen/ MTY Sippola

Vuonna 2018 käynnissä oli yhdeksän valtakunnallista hanketta ja viisi koordinaatiohanketta.

Yritysrahoitus

Yrityshankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella alatoimenpiteellä: maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen, yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutu-alueilla ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2018 loppuun mennessä yrityshankkeita oli hyväksytty lähes 3 900 kpl. 42 % hankkeista on haettu Leader-ryhmien kautta.

Neuvonta

Vuoden 2018 loppuun mennessä oli toteutettu lähes 45 000 neuvontatapahtumaa, yhteensä 16 699 tilalle. Eniten neuvontaa annettiin ympäristöasioista, tuotantoeläinten terveydenhoidosta ja hyvinvoinnista, luonnonmukaisesta tuotannosta ja viherryttämistuen vaatimuksista.

Vuonna 2018 viljelijät hyödynsivät neuvontaa eniten tilansa kilpailukyvyyn parantamisessa. Toiseksi suosituin aihealue oli nykyaikaistamis- ja kilpailukyky suunnitelma. Seuraavaksi eniten neuvontaa annettiin sukupolvenvaihdoksista. Koko ohjelmakauden osalta ympäristökorvauksen ehdot säilytti asemansa suosituimpana neuvonnan aihealueena. Viestiä neuvonnan mahdollisuuksista on pyritty välittämään mm. ELY-keskusten ja kuntien yhteistoiminta-alueiden kautta. Neuvojen täydennyskoulutukseen on käytössä maaseutu.fi -sivuston yhteinen koulutuskalenteri.

Maatalouden investoinnit

Ohjelmakauden alussa investointien toteutus käynnistyi hieman arvioitua hitaammin, mutta ohjelmakauden edetessä toimenpiteen toteutus on edennyt nopeasti. Vuoden 2018 loppuun mennessä hyväksytyjä hankkeita oli lähes 7 400 kpl.

Pääosa rahoituksesta on kohdistunut kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin nurmeen perustuvaan lypsy- ja nautakarjatalouteen. Toisaalta juuri kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä on edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta. Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvukuntoa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Nuorten viljelijöiden aloitustuki

Vuonna 2018 sekä maatalouden, että poro- ja luontaiselinkeinojen aloitustuet olivat haettavissa koko vuoden jatkuvana hakuna. Vuoden 2018 loppuun mennessä ohjelmakauden aikana myönteinen tukipäätös on tehty yhteensä 1 223 hankkeeseen.

Eniten myönteisiä aloitustukipäätöksiä vuosina 2015 - 2018 on tehty Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vähiten aloitustukea saavia on Kainuussa ja Lapissa. Lypsykarjatalous ja viljanviljely olivat Lappia lukuun ottamatta osuudeltaan suurimpia aloitustukea saaneista tuotantosuunnista kaikkien ELY-keskusten alueilla, ne vastasivat kaikkien ELY-keskusten alueilla vähintään 40 % myönteisistä tukipäätöksistä. Lapissa poro- ja luontaiselinkeino tilojen aloituksia on eniten.

Nuorten viljelijöiden lukumäärä Suomessa on laskenut ohjelmakauden aikana. Vuonna 2014 nuoria viljelijöitä oli 8 087 ja 7 028 vuonna 2017. Nuorten viljelijöiden osuus kaikista viljelijöistä on laskenut 17,7 %:sta 16,8 %:iin.

Maatalouden heikentyneiden kannattavuusnäkökymien ja toisaalta muiden alojen parantuneiden työmahdollisuuksien johdosta maatalousyrittäjyys ei ole houkuttanut nuoria alalle. Toisaalta luopumistuen ehtojen ja eläkelainsäädännön muutokset ovat saattaneet hidastaa luopujien halukkuutta ja mahdollisuuksia sukupolvenvaihdoksiin. Aloitustuen ehtoja on hieman tiukennettu edelliseen ohjelmakauteen verrattuna, mutta tällä hallittiin kohdentaa tuki niille tiloille, joilla on parhaat edellytykset kannattavan toiminnan harjoittamiseen myös jatkossa. Nuorten viljelijöiden osuuden laskemiseen kaikkien viljelijöiden määrästä on osaltaan vaikuttanut myös eräiden tukijärjestelmien yläikärajan poisto, jonka seurauksena luopujia on ollut aiempaa vähemmän.

Ympäristökorvaukset ja ei-tuotannolliset investoinnit

Ympäristösitoumukseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiiviviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2018 sitoumuksia oli voimassa noin 42 320 kappaletta. Sitoumuskäärät ovat vähentyneet. Se on pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta, eikä sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä ole muuttunut. Vuoden 2018 sitoumusala oli hieman yli 2,05 milj. ha (vuonna 2016 2,08 milj. ha).

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia ole sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta voidaan jatkaa tai se voidaan jakaa.

Sopimuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta sopimuksia oli vuonna 2018 voimassa 2 707 tilalla yhteensä 3 653 ja ne koskivat yhteensä noin 34 744 ha (tavoiteala 42 000 ha). Sopimusalaista noin 35 % on arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua, 46 % muita perinnebiotooppeja ja 19 % muita kuten luonnonlaitumia, metsäsaarekkeitä ja reunavyöhykkeitä.

Sopimuksia kosteikon hoidosta oli vuonna 2018 voimassa 328 kappaletta ja ne koskivat yhteensä 1019 ha (tavoiteala 1 100 ha). Tavoitealan toteutuminen ohjelmakauden loppuun mennessä on todennäköistä, kun huomioidaan, että kaikille ei-tuotannollisilla investoinneilla perustettaville vielä keskeneräisille kosteikoille tehdään ympäristösopimus investoinnin valmistuttua.

Kurki-, hanhi-, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuosina 2016, 2017 ja 2018, sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto sopimuksia oli voimassa vuonna 2018 yhteensä 51 kappaletta kokonaisalaltaan 852 hehtaaria (tavoiteala 800 ha).

Vuonna 2018 alkuperäisrotusopimuksia oli yhteensä 693 tilalla.

Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, jonka jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus. Hyväksytyjä hankkeita oli vuoden 2018 lopussa 288 kpl (perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen 152 kpl ja kosteikkojen rakentamiseen 136 kpl).

Vuosien 2015-2017 hauista tehtyjen päätösten myötä ei-tuotannollisiin investointeihin ohjelmakaudelle 2014-2020 varattu määräraha tuli sidotuksi. Uutta hakuja ei avattu enää vuonna 2018. Asiasta tiedotettiin julkisuuteen ministeriön tiedotteella 24.11.2017 sekä Maaseutuviraston joulukuun sähköisessä tietokirjeessä viljelijöille. Vaikuttavuudeltaan hyväksi arvioituja investointihakemuksia saatiin ohjelmakauden ensimmäisinä vuosina niin runsaasti, että toimenpiteeseen varattu rahoitus ohjattiin käytettäväksi etupainotteisesti.

Luonnonmukainen tuotanto

Vuonna 2018 maksettiin luonnonmukaisen tuotannon korvausta 4 632 tuensaajalle 268 400 hehtaarille. Vuosina 2015-2018 luonnonmukaisesti tuotettu ala on kasvanut kaikkiaan lähes 52 000 ha. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 953.

Luomutilojen keskipinta-ala jatkaa kasvuaan. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat keskipinta-alalta noin 95 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 61 hehtaaria. Avomaavihanneksista maksettu viljelyala oli tätä tuotantoa harjoittavilla tiloilla keskimäärin 3,5 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on siten suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli 46 hehtaaria vuonna 2018.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinat ovat jatkaneet kasvuaan. Tämän yhdessä tavanomaisen tuotannon heikon kannattavuuden kanssa odotetaan edistävän luonnonmukaisesti tuotetun pinta-alan kasvua edelleen. Luonnonmukaisen tuotannon koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy tiloilla vähitellen ja käydyn luomukoulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä vierähtää usein useampi vuosi.

Luomun kasvu tulee ainakin väliaikaisesti hidastumaan, kun uusia tuottajia eikä aloja oteta korvauksen piiriin vuonna 2019 suunnitellun rahoituksen riittämättömyyden vuoksi.

Luonnonhaittakorvaukset

Luonnonhaittakorvauksia maksettiin 47 300 tilalle vuonna 2018. Ala, jolle luonnonhaittakorvauksia maksettiin, oli 2,17 milj. hehtaaria.

Luonnonhaittakorvauksessa on käytössä tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylittää raja-arvon. C-alueella 870 tilaa täytti ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150-300 ha) ja vastaavasti AB-alueella 1 165 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella 83 tilaa ja AB-alueella 147 tilaa. Tilakoko kasvaa vuosittain niin, että luonnonhaittakorvausten degressiorajat purevat jo useampaan tuensaajaan kuin aiempina vuosina. Sama kehitys on tapahtunut koko rahoituskauden.

Eläinten hyvinvointi

Vuonna 2017 eläinten hyvinvointikorvausten mukaisen sitoumuksen teki 6 011 tilaa. 53 % nautatiloista, 70 % sikatiloista, 54 % lammas- ja vuohitiloista ja 71 % siipikarjatilasta teki eläinten hyvinvointisitoumuksen. Maatilojen neuvontajärjestelmän kautta on myös edistetty eläinten hyvinvointiin liittyviä asioita.

Leader-toiminta

Leader-toimintaan suunnitellusta kokonaisrahoituksesta 9 % jätettiin jaettavaksi kehystarkistuksissa vuosina 2018 ja 2020. Kehystarkistuksen tavoitteena on lisätä Leader-toiminnan vaikuttavuutta. Maa- ja metsätalousministeriö teki ensimmäisen kehystarkistuspäätöksen marraskuussa 2017. Lisäkehystä myönnettiin hakemusten perusteella niille ryhmille, jotka ovat edistyneet parhaiten paikallisen kehittämisstrategian toteuttamisessa. Yksi Leader-ryhmä valitti kehystarkistuspäätöksestä hallinto-oikeuteen, joten lisäkehysten mukaisia myöntövaltuuksia ei voitu jakaa suunnitelman mukaisesti vielä vuoden 2018 myöntövaltuuksien yhteydessä.

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 550 yritystukihanketta ja 3 000 kehittämishanketta. Vuoden 2018 loppuun mennessä oli rahoitusta myönnetty 1 613 yritykselle ja 2 727 kehittämishankkeelle. Toimintarahahankkeita oli päättynyt 5 kpl ja käynnissä 65 kpl. Vuoden 2018

loppuun mennessä oli lisäksi rahoitettu 103 kpl alueiden välisiä, 44 kpl kansainvälisiä ja 25 kpl esiselvityshankkeita. Rahoitetut hankkeet tukevat laajasti ja monipuolisesti paikallisten kehittämisstrategioiden toteuttamista.

2. Arviointisuunnitelman toimeenpanon edistyminen

Vuoden 2018 loppuun mennessä maa- ja metsätalousministeriö oli käynnistänyt kaksi arviointia lisää. Ohjelman tavoitteessa ”Osaaminen, tiedonvälitys, innovaatiot ja yhteistyö maaseudulla lisääntyvät” käynnistyi selvitys koulutus- ja yhteistyötoimenpiteiden tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden sekä innovoinnin edistymisen arviointi. Työn tekijänä on Itä-Suomen yliopisto Spatia sekä TK-Eval ja MDI. Ohjelman tavoitteessa hallinnollisena arviointina käynnistyi arviointi Leader-periaatteiden ja hallintomallin arvioinnista. Sen tekijä on MDI ja Helsingin Yliopiston Ruralia-instituutti. Samoin arvioitiin MMM:n omana työnä Selvitys maaseutuohjelman prioriteettien ja kohdealojen välisestä synergiäedusta.

Vuoden 2019 alussa ohjelman tavoitteessa ”Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen tehostuu” käynnistettiin arviointi ohjelman energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistävien toimenpiteiden arviointi. Työn tekijäksi valittiin Motiva Oy.

Näiden lisäksi vuosiraportissa 2017 mainitut arvioinnit ovat käynnissä.

Ajantasainen katsaus käynnissä olevista arvioinneista löytyy täältä: <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/vaiikutukset/arviointi/>

3. Ohjelman tavoitteiden saavuttamista edistävät toimet

Tietojärjestelmät

Hyrrä-tietojärjestelmä

Hyrrä-tietojärjestelmän kautta käsitellään maaseudun kehittämishankkeiden, yritystukien, maatalousinvestointien, nuoren viljelijän aloitustukien sekä neuvontakorvauksien tuki- ja maksuhakemukset. Hyrrään tallennetaan rahoitettujen hankkeiden tavoite- ja toteumatiedot. Tiedot saadaan raportoitua tietokannasta eri tarpeisiin, esimerkiksi yhdistettäväksi muiden tietojärjestelmien tietoihin ohjelman seurannan ja toteutumisen arvioinnin tarpeisiin. Maaseutuvirasto julkistaa Hyrrässä käsitellyt tuet vuosittain huhtikuun loppuun mennessä.

Tukisovellus

Tukisovelluksella käsitellään suurin osa viljelijöille maksettavista EU-tuista ja kansallisista tuista Suomessa. Järjestelmän kautta kerätään myös suuri osa maatalouden perustilastoista. IACS-tietojärjestelmä koostuu Tukisovelluksesta, laskentasovelluksesta, raportointijärjestelmästä, maksukeräilyjärjestelmästä ja valvontasovelluksesta, jotka ovat yhteydessä keskitettyyn tietokantaan, IACS-keskusrekisteriin. Tukisovelluksen kehittämisessä on huomioitu ohjelmakauden 2014–2020 seurannan tarpeet vuodesta 2015 alkaen. Tukisovelluksesta on raportoitavissa haettujen sitoumusten ja sopimusten määrät, pinta-aliatiedot, valvontatiedot ja maksutiedot.

Seurantakomitea

Vuoden 2018 aikana seurantakomitea kokoontui 5.6. ja 5.12.

Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät [maaseutu.fi-sivuilta](https://www.maaseutu.fi).

4. Tekniseen apuun ja ohjelman julkistamiseen liittyvät toimet

Maaseutuverkosto

Vuonna 2018 käännettiin maaseutuverkostotoiminnassa katse tulevaisuuteen yli rahoituskausirajojen. Tavoitteena oli myös lisätä ennakoivaa työtettä. Vuoden aikana toteutettiin käytännön töinä Maaseutu2030- ja CLLD2030-tulevaisuusprosessit.

Uusi avaus vuonna 2018 oli osallistuminen syyskuussa järjestettävän Helsingissä kotouttamisen valtakunnallisen suur tapahtuman, Integration 2018, järjestämiseen. Tapahtuma keräsi kahden päivän aikana yhteensä lähes 1000 kotouttamisen asiantuntijaa ja monikulttuurisuuden parissa työskentelevää osaajaa yhteen. Tapahtuma oli monipuolinen verkostotapahtuma ständitoreineen, luentoineen ja miniseminaareineen. Maaseutuverkosto oli mukana ständitorilla kertomassa maaseuturahaston kautta tehtävästä kotouttamistyöstä. Lisäksi maaseutuverkoston yrittäjyystyöryhmä järjesti miniseminaarin ”Monien työmahdollisuuksien maaseutu”. Miniseminaari pureutui maahanmuuttajien maaseudulla työllistymisen mahdollisuuksiin ja haasteisiin.

Talvella 2018 maaseutuverkoston ohjausryhmä päätti testata teemaryhmätyöskentelyssä uutta toimintamuotoa: lyhytaikaista, tiettyyn yksityiskohtaiseen aiheeseen keskittyvää ad hoc- teemaryhmää. Ensimmäisen ad hoc-teemaryhmän aihe oli helposti valittavissa, sillä aikaisemmin oli jo tunnistettu tarve pureutua investointitukien uuteen vaihtoehtoon ”ympäristön tilaa parantavat investoinnit”. Ryhmä aloitti aktiivisen toimintansa kesällä 2018, josta lähtien vuoden 2018 aikana on pidetty viisi kokousta.

Vuoden 2018 loppuun mennessä maaseutuverkoston työryhmiä on ollut toiminnassa yhteensä 6. Vuosina 2015–2016 toimivat Ympäristö ja ilmasto, Innovaatiot, Nuoret sekä Yrittäjyys ja elinkeinot -teemaryhmät. Teemaryhmät Maaseudun hyvinvointi ja Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen toimivat vuodet 2017–2018. Maaseutuverkoston uusiksi työryhmiksi haettiin teemoja vuoden 2018 aikana. Teemoiksi valittiin Tulevaisuuden tuottajat ja Älykkäät kylät, jotka aloittavat työnsä vuoden 2019 alussa. Teemaryhmien puheenjohtajat ovat olleet ainakin ryhmän toimintakauden ajan ohjausryhmän jäseniä.

Maaseutuverkosto on käyttänyt innovaatioleiriä intensiivivälineenä maaseudun kehittäjien yhteistyön edistämiseksi. Innovaatioleirin ajatuksena on tuoda eri teemojen asiantuntijoita ja kehittäjiä yhteen hahmottamaan ratkaisumalleja yhdessä havaittuihin mahdollisuuksiin. Vuonna 2018 innovaatioleirejä järjestettiin mm. teemoilla Maaseutu2030, CLLD2030, Palvelut maalle ja ravinnekierrätys.

Viestintä

Viestinnän tavoitteet vuodelle 2018 olivat:

- Lisätään tietoa maaseutuohjelman kautta tulevan EU-rahoituksen merkityksestä ja vaikutuksista koko maalle.
- Helpotetaan viestintäverkostoa viestimään rahoituksen vaikutuksista.
- Tiivistetään yhteistyötä yhteisistä aiheista viestivien tahojen kanssa.

Vuonna 2018 maaseutuohjelman vaikutuksista viestittiin kevyiden kampanjoiden ja entistä vahvemman yhteistyön voimalla. Paitsi keskeisten kumppaneiden kanavia, aiempaa enemmän hyödynnettiin julkisuuden henkilöitä, joilla on jo valmis seuraajajoukko.

Viestinnän vaikuttavuuteen panostettiin kouluttamalla viestintäverkostoa sekä mm. ELY-keskusten ohjelma- vastaavia vaikuttavuudesta viestimiseen. Lisäksi sivustouudistus toi vaikuttavuutta selkiyttämällä pääviestintäkanavaa ja siellä käytettyä kieltä, jonka kehityksestä Yksityisen kielitoimiston asiantuntija antoi kiittävää

palautetta. Uudella sivustolla pystytään huomioimaan erilaiset kohderyhmät ja sitä voidaan muokata monipuolisemmin erilaisiin tarpeisiin.

YKSITYISKOHTAISTA TIETOA MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 TOTEUMASTA VOI LUKEA VUODEN 2018 RAPORTISTA JA TOIMENPITEITTÄIN LAADITUISTA TIETOSIVUISTA, JOTKA LÖYTYVÄT OSOITTEESTA MAASEUTU.FI.

[EDISTYMISEN MITTARIT](#) KERTOavat, MITÄ ON SAATU AIKAAN.

LIITE 1

Maaseutuohjelman toteutuma toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin (sitoumukset ja maksut 31.12.2017 mukaan milj. euroina)						
Toimenpiteet	Voimassa oleva maa-seutuohjelman EU:n rahoitusosuus ¹⁾	Sidottu EU:n rahoitusosuus (31.12.2017 ⁴⁾)		Maksettu EU:n rahoitusosuus (31.12.2017, takaisinperinnät ja vuoden 2016 vuosittaiselvelvitys huomioitu)		
		EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	% sidotusta
1. Koulutus ja tiedonvälitys²⁾⁴⁾, yhteensä	33,60	22,48	67 %	7,12	21 %	32 %
1.1 Tuki ammatilliseen koulutukseen ja taitojen hankkimiseen	21,00	6,77	32 %	1,45	7 %	22 %
1.2 Tuki esittely- ja tiedotustoimintaan	12,60	15,71	125 %	5,66	45 %	36 %
2. Neuvonta⁵⁾	14,28	3,10	22 %	3,10	22 %	100 %
2.1 Tuki neuvontapalveluiden hyödyntämiseen ⁵⁾	14,28	3,10	22 %	3,10	22 %	100 %
4. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen, yhteensä	159,18	101,63	64 %	50,92	32 %	50 %
4.1 Tuki maatilojen investointeihin	138,18	81,39	59 %	42,77	31 %	53 %
4.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen ²⁾⁴⁾	18,48	17,69	96 %	7,48	40 %	42 %
4.4 Tuki maatalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseen liittyviin ei-tuotannollisiin investointeihin	2,52	2,55	101 %	0,67	26 %	26 %
6. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen, yhteensä	140,70	48,29	34 %	23,19	16 %	48 %
6.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille, yhteensä	32,76	9,86	30 %	5,16	16 %	52 %
6.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ⁴⁾	17,64	2,49	14 %	1,36	8 %	55 %
6.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi ²⁾⁴⁾	90,30	35,95	40 %	16,67	18 %	46 %
7. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen²⁾⁴⁾, yhteensä	33,60	23,33	69 %	7,28	22 %	31 %
7.1 Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojelu- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen	2,10	0,92	44 %	0,23	11 %	25 %
7.2 Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäästöä koskevat investoinnit mukaan luettuina	6,30	0,86	14 %	0,40	6 %	46 %
7.3 Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfrastruktuuri sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus	12,60	9,45	75 %	2,86	23 %	30 %
7.4 Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi	6,30	7,05	112 %	2,43	39 %	34 %
7.5 Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten	4,20	3,77	90 %	1,08	26 %	29 %
7.6 Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotust toimiin	2,10	1,28	61 %	0,29	14 %	22 %
10. Ympäristökorvaukset	666,26	641,28	96 %	426,24	64 %	66 %
10.1 Ympäristökorvaukset	665,88			426,19	64 %	
10.2 Tuki maatalouden geenivarojen säilyttämistä, kestävää käyttöä ja kehittämistä varten	0,38			0,04	11 %	

11. Luonnonmukainen tuotanto	136,92	118,24	86 %	63,64	46 %	54 %
<i>11.2 Korvaus luonnonmukaisen maatalouden käytäntöjen ylläpitämisestä</i>	136,92	118,24	86 %	63,64	46 %	54 %
13. Luonnonhaittakorvaukset	760,20	462,93	61 %	462,93	61 %	100 %
<i>13.1 Korvaus vuoristoalueilla</i>	424,45			267,94	63 %	
<i>13.2 Korvaus muille alueille, joilla on luonnonolosuhteista johtuvia huomattavia rajoitteita</i>	335,75			195,00	58 %	
14. Eläinten hyvinvointi	192,36	89,27	46 %	78,35	41 %	88 %
16. Yhteistyö ja innovaatiot²⁾⁴⁾, yhteensä	67,20	31,05	46 %	6,47	10 %	21 %
<i>16.1 Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)</i>	4,20	1,00	24 %	0,00	0 %	0 %
<i>16.2 Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen</i>	16,38	7,96	49 %	1,54	9 %	19 %
<i>16.3 Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi</i>	8,40	3,70	44 %	0,82	10 %	22 %
<i>16.4 Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistöimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten</i>	10,92	0,77	7 %	0,15	1 %	19 %
<i>16.5 Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin</i>	4,62	2,22	48 %	0,42	9 %	19 %
<i>16.6 Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla</i>	12,18	1,65	14 %	0,47	4 %	29 %
<i>16.9 Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin</i>	4,20	0,29	7 %	0,03	1 %	11 %
<i>16.10 Muut</i>	6,30	13,47	214 %	3,04	48 %	23 %
19. Leader³⁾, yhteensä	126,00	66,45	53 %	26,06	21 %	39 %
<i>19.2 Tuki paikallisen kehittämisstrategian mukaisten toimien toimenpanoon⁴⁾</i>	91,14	49,01	54 %	20,38	22 %	42 %
<i>19.3 Paikallisen toimintaryhmän yhteistyötoimien valmistelu ja toimeenpano⁴⁾</i>	9,66	4,84	50 %	1,17	12 %	24 %
<i>19.4 Toimintakustannukset ja toiminnan edistäminen</i>	25,20	12,60	50 %	4,51	18 %	36 %
20. Tekninen apu, yhteensä	29,40	20,73	71 %	2,90	10 %	14 %
<i>20.1 Tuki tekniseen apuun (muu kuin kansallinen maaseutuverkosto)</i>	25,20	17,86	71 %	2,82	11 %	16 %
<i>20.2 Tuki kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja toimintaan</i>	4,20	2,87	68 %	0,08	2 %	3 %
Kaikki yhteensä	2 359,70	1 628,80	69 %	1 158,20	49 %	71 %

¹⁾ Alustavat määrät toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin, jotka sisältävät 6 %:n suoritusvarauksen. Suoritusvarauksen saamisen edellytyksenä on ohjelma-asiakirjan luvussa 7 esitetyn tuloskehityksen tavoitteiden

²⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 19 milj. €, josta arvioidaan kertyvän pääosa maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen (nyt 70 %) sekä yhteistyön ja innovaatioiden (nyt 22 %) kautta. Vähäinen osa kertyy koulutuksen ja tiedonvälityksen (nyt 7 %) sekä yritysinvestointien (tp:t 4.2 ja 6.4, nyt 1 %) kautta. Arvioitu kertymä sitoumusten osalta oli 31.12.2017 mennessä noin 11,8 milj. € (62 % kehyksestä), josta kuntien rahoitusta oli noin 8,8 milj. € (75 %).

³⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 60 milj. €. Arvioitu kertymä sitoumusten osalta 31.12.2017 mennessä oli noin 32 milj. € (53 % kehyksestä).

⁴⁾ Yritys- ja hanketukien sitoumukset: Yritys- ja hanketukien rahoituskehyksestä (ilman Leader-ryhmien toimintarahaa) oli sidottu 31.12.2017 mennessä noin 52 %. ELY-keskusten hanketuissa oli sidottu noin 57 % ja yritystuissa noin 44 % maaseutuohjelman ao. toimenpiteiden rahoituskehyksistä. Leaderin osalta (ilman toimintarahaa) sidonta-aste oli noin 53 %. Käytettävissä olevasta EU-valtuudesta (ilman Leader-ryhmien toimintarahaa) oli sidottu noin 86 % (ELY-keskuskiintiöt 85 % ja Leader-ryhmät 88 %). Yritystukien osalta päätöksenteko käynnistyi joulukuussa 2015 ja hanketukien osalta tammikuussa 2016.

⁵⁾ Sitoumukset vastaavat 31.12.2017 mennessä toteutuneita maksuja.